

ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตของชุมชนเกาะล้าน
เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

อภินันท์นาการ
จาก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. ๒๕๔๕

ISBN 974-04-2319-1

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

๒พ
ศ ๗๒๒๗
๒๕๔๕
ณ.๒

4036863 ENRD/M : สาขาวิชา : เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท ;
 วท.ม. (เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท)

คำสำคัญ : ผลกระทบ / การท่องเที่ยว / วิถีชีวิต

ศุภวรรณ โพธิ์นาค : ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตของชุมชนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี (THE IMPACT OF TOURISM ON THE LIVELIHOODS OF THE KOH LARN COMMUNITY, PATTAYA CITY CHONBURI PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : โอภาส ปัญญา, Ph.D., สติธิพงษ์ ดิลกวนิช, Ph.D., เนาวรัตน์ พลายน้อย, กศ.ด., 146 หน้า. ISBN 974-04-2319-1

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่มีผลมาจากการท่องเที่ยว โดยเฉพาะทางด้านการประกอบอาชีพ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่เกิดจากการท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนในเชิงลึก โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากกลุ่มผู้รู้ที่สำคัญคือชาวบ้านผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ที่อาศัยอยู่ในเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ระยะเวลาการศึกษาตั้งแต่ กรกฎาคม 2544 – เมษายน 2545

จากการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวที่เป็นมาในอดีตและในรูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของเกาะล้านได้ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางด้านบวกและด้านลบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน ด้านบวกคือ การท่องเที่ยวทำให้มีความหลากหลายของทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้น และก่อให้เกิดรายได้แก่ครัวเรือนและชุมชนมากขึ้น ซึ่งเป็นทางเลือกนอกเหนือจากการทำประมงรายย่อย ดังนั้นหากชุมชนสามารถรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติซึ่งได้แก่ หาดทรายและแนวปะการังได้น้ำ ให้รอดพ้นจากผลกระทบที่มาจากขยะและน้ำเสียจากชุมชน ยังทำให้เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวได้ และสามารถรักษาการบริการที่ดีไว้ได้ ก็จะทำให้การท่องเที่ยวมีความยั่งยืนอยู่ต่อไป ในส่วนด้านลบ คือ จำนวนแรงงานต่างถิ่นที่เข้ามาในชุมชน อาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง การแก้ไขคือการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการสอดส่องดูแลพฤติกรรม และการสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของดูแลชุมชน ส่วนปัญหาใหญ่อีกปัญหาหนึ่งคือ เรื่องขยะ และน้ำเสีย ที่มาจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากยังไม่มีจัดการและวางแผนจากทางภาครัฐ และภาคส่วนประชาชนกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาค้นคว้านี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ในระดับนโยบายควรจะมีการสำรวจติดตามและเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชนในชุมชนเพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติทั้งชายหาดและใต้ทะเล มีการกำหนดยุทธศาสตร์ของแผนหลักไว้ และออกแผนรองรับปรับตามสถานการณ์ ในด้านการวิจัยต่อไป ควรมีการศึกษาในเรื่องความเป็นไปได้ของการร่วมมือระหว่างภาครัฐ ประชาชน และเอกชน ในการจัดการการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศของชุมชน การศึกษาในเรื่องของผลกระทบทางวัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวหลากหลายเชื้อชาตินามาสู่ชุมชนท้องถิ่น การศึกษาในเรื่องของความเสมอภาคในการลงทุนประกอบกิจการท่องเที่ยวภายในชุมชน ระหว่างประชาชนในท้องถิ่นกับนายทุนจากภายนอกท้องถิ่น

4036863 ENRD/M : MAJOR : TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL PLANNING FOR RURAL DEVELOPMENT ; M. Sc. (TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL PLANNING FOR RURAL DEVELOPMENT)

KEY WORDS : IMPACT/TOURISM/LIVELIHOODS

SUPAWAN PONAK : THE IMPACT OF TOURISM ON THE LIVELIHOODS OF THE KOH LARN COMMUNITY, PATTAYA CITY, CHONBURI PROVINCE. THESIS ADVISORS : OPART PANYA, Ph.D., SITIPONG DILOKWANICH, Ph.D., NAWARAT PHLAINOI, Ed.D. 146 P. ISBN 974 -04-2319-1

This research examines the impact of tourism on the livelihoods of the people in a community, focusing on occupational diversification, economic activities, socio-cultural change, and on the local environments with the aim of providing a holistic view of changes that have taken place in the community. The research employs a qualitative approach, with the emphasis on fieldwork and conducting in-depth interviews of local key informants. The key informants included native fishermen, local residents, proprietors of tourist services, all of whom were living on a small island known as Koh Laan, which was formerly a small-scale fishing village of Pattaya in Chonburi province. The fieldwork was conducted between July 2001-April 2002.

It was found that tourism, from its inception in the early 60s up to the present, had a great deal of impact, both positive and negative, to the peoples' livelihoods. On the positive side, tourism has provided alternatives for income-generating activities from that of the traditional fishing. Provided that the environment and natural resources, especially beaches and corals, are well protected for tourist attractions, the community's wellbeing is likely to be sustainable. Conversely a continued increase of migration might create social conflicts, unless a strong sense to community is built. Another serious problem that we anticipated comes from the solid wastes and sewage problems which, if not properly managed, could destroy the island resources. No systematic management is yet in place indicating a lack of collaboration among all stakeholders.

It is strongly recommended that, firstly, there is an urgent need to put an environmental monitoring system to keep updating the current situation of the natural resources. To ensure the effectiveness of the system, local people should be given an opportunity to participate throughout the process. There is also a need for further development of local initiatives on ecological tourism management. Finally, further research on equity issues in tourist businesses and services is recommended.